

«بررسی علل شرکت داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و نحوه آشنائی با این رشته»

سیامک رضائی سپهر - کارشناس ارشد رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

چکیده

این پژوهش یک مطالعه توصیفی است که با هدف کلی تعیین علل شرکت داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و نحوه آشنائی آنان با این رشته انجام گرفت.

جامعه مورد مطالعه پژوهش حاضر کلیه داوطلبان شرکت‌کننده در آزمون ورودی سال ۱۳۷۴ بود. تعداد افراد این جامعه جمعاً ۱۷۳ نفر که ۱۲۳ نفر زن و بقیه مرد بودند.

ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود که در زمینه اطلاعات دموگرافیک شخص مورد مطالعه و علل شرکت این افراد در آزمون ورودی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و نحوه آشنائی آنها با رشته مذکور تهیه شده بود. پرسشنامه مزبور روز توزیع کارت ورودی بین داوطلبان شرکت‌کننده در آزمون توزیع و در همان روز و محل جمع‌آوری شد. در این پژوهش کل جامعه مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند.

یافته‌های پژوهش نشان داد که ۲۸/۵٪ پاسخ‌دهندگان از طریق دانشگاه و استادان، ۱۷/۴٪ از طریق دوستان و ۱۱/۸٪ از طریق فارغ‌التحصیلان رشته

کتابداری با این رشته آشنا شده بودند و وسایل ارتباط جمعی در آشناسازی داوطلبان این رشته حدود ۱۰٪ نقش داشته‌اند.

همچنین یافته‌های این پژوهش نشان داد که سه علت عمده انتخاب رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی توسط داوطلبان آزمون به ترتیب اولویت عبارت بودند از:

۱) ادامه تحصیل در مقطع بالاتر (۴۳/۵٪)

۲) علاقه به کتاب (۲۶/۲٪)

۳) پیشرفت شغلی (۲۳/۵٪)

یافته‌های این پژوهش همچنین نشان داد که بین میزان علاقه داوطلب با میزان شناخت وی از رشته کتابداری رابطه معنی‌داری وجود دارد.

($X^2 = ۱۷/۶۷$ و $df = ۵$ ، $P = ۰/۰۱۳$)

از طرفی بین میزان علاقه داوطلب با رشته کارشناسی وی ارتباط وجود داشت.

($X^2 = ۱۰/۸$ و $df = ۴$ ، $P = ۰/۰۲۵$)

بین میزان علاقه داوطلب به رشته مزبور و عواملی مانند محل فارغ‌التحصیلی، نوع مدرک کارشناسی، سن، جنس و شغل ارتباطی وجود نداشت.

مقدمه:

انگیزه در زندگی و وجود آن در ادامه فعالیت‌های انسان از اهمیت فوق‌العاده‌ای برخوردار است و آدمی با انگیزه متناسب کوشش‌های خود است که می‌تواند به نحو مطلوبی از عهده وظایفی که بر دوش دارد برآید و بر مشکلات چیره گردد.

در اکثر افراد انگیزه اولیه واحدی که دارای اهمیت مطلق باشد کمتر یافت می‌شود، اغلب با ترکیبی از انگیزه‌های متفاوت که به طور هم‌زمان عمل می‌کنند روبرو هستیم. اساس انگیزش فرد، نیاز است و انگیزش، حاصل از نیاز می‌باشد. انگیزه و نیاز دقیقاً یکی نیستند و نیاز در فرد ایجاد تنش می‌نماید و شخص

انگیزه می‌شود تا اعمالی را برای کاهش تنش انجام دهد (۱).

به طور کلی ایجاد انگیزش (فرایند انگیزش) مستلزم مراحل به شرح ذیل است:

- تعیین هدف و رفتار مطلوب

- شناخت محرک‌ها و انگیزه‌های انسان

- استقرار یک سیستم ارتباطی مؤثر و اطمینان از اینکه افراد دارای درک مشترکی نسبت به هدف و رفتار موردنظر دارند.

- یافتن راهی که بتوان به وسیله آن با تأمین نیازهای افراد به اهداف سازمان رسید.

- ایجاد محیط سازمانی که پاسخ‌گوی فرایند انگیزش باشد.

- ایجاد روحیه همبستگی گروهی برای رسیدن به اهداف سازمانی

موفقیت و رضایت شغلی می‌تواند به انگیزه اولیه افراد برای ورود به حرفه موردنظر مربوط باشد. داشتن آگاهی از انگیزه‌ای که فرد را وادار به انتخاب رشته تحصیلی یا شغلی می‌کند در میزان رضایت از آن رشته یا شغل و رسیدن به اهداف موردنظر بسیار مهم است (۲).

در ایران تاکنون در زمینه انگیزه انتخاب رشته کتابداری در سطح کارشناسی یک مورد پژوهش وجود داشته است. در این تحقیق عوامل مؤثر در انتخاب رشته دانشجویان کتابداری مورد بررسی قرار گرفته است و مهمترین عامل انتخاب این رشته رتبه آزمون داوطلب بوده است که ۶۶٪ از دانشجویان رتبه آزمون را علت عمده انتخاب رشته تحصیلی خود گزارش نموده بودند (۳).

آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی جهت گزینش دانشجو و راه‌یابی داوطلبان به این رشته تفاوتی آشکار با سایر آزمون‌ها دارد و آن پذیرفتن کارشناسان رشته‌های مختلف علوم جهت ثبت‌نام و شرکت در این آزمون می‌باشد.

بدیهی است، این کارشناسان با انگیزه‌های مختلف در این آزمون شرکت

می‌نمایند. در تحقیقی که در سال ۱۳۷۴ در مورد بررسی وضعیت اشتغال فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه‌های دولتی مستقر در تهران انجام شد مشخص گردید که ۳۹/۷٪ فارغ‌التحصیلان برای کسب مدرک تحصیلی بالاتر و ۲۷/۴٪ به خاطر علاقه به کار در کتابخانه به تحصیل در دوره کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پرداخته بودند و بیش از $\frac{1}{4}$ فارغ‌التحصیلان این رشته جذب بازار کار غیرکتابداری شده‌اند (۴).

تاکنون در ایران مطالعه‌ای گسترده در زمینه بررسی انگیزه‌های داوطلبان برای شرکت در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و همچنین نحوه آشنایی آنها با این رشته صورت نگرفته است.

مطالعه حاضر کوشش نموده است به این نیاز پاسخی واقع‌بینانه دهد و در واقع به نوعی روش فعلی‌گزینش دانشجویان را در این رشته مورد بررسی قرار دهد و امید است بتواند دست‌اندرکاران و برنامه‌ریزان آموزشی و گزینش دانشجویان را تا حدی با انگیزه‌های داوطلبان برای ورود به رشته مزبور آشنا سازد و این امر در بهبود بخشیدن و ارتقاء کیفیت گزینش دانشجویان در این رشته مؤثر واقع شود و در نتیجه با جذب علاقه‌مندان واقعی به این رشته پاره‌ای از مشکلات کتابداری و اطلاع‌رسانی حل شود.

اهداف پژوهش:

- ۱- تعیین علل شرکت داوطلبان در آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی
- ۲- تعیین نحوه آشنایی داوطلبان آزمون با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی
- ۳- تعیین میزان آشنایی داوطلبان آزمون با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی
- ۴- تعیین میزان علاقه‌مندی داوطلبان آزمون به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی

پزشکی

سؤالات پژوهش:

- ۱- داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی چگونه با این رشته آشنا شده‌اند؟
- ۲- داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی تا چه حد با این رشته آشنائی دارند؟
- ۳- علل شرکت داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی چه می‌باشد؟
- ۴- میزان علاقه‌مندی داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی نسبت به این رشته تا چه اندازه می‌باشد؟
- ۵- آیا بین علاقه‌مندی داوطلبان آزمون کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و جنسیت، سن، شغل، محل فارغ‌التحصیلی، نوع مدرک تحصیلی (پیوسته یا ناپیوسته)، رشته کارشناسی و میزان آشنائی آنها با رشته مذکور رابطه‌ای وجود دارد؟

روش پژوهش:

روش مطالعه این پژوهش توصیفی می‌باشد.

جامعه مورد مطالعه:

جامعه مورد مطالعه این پژوهش عبارت بودند از؛ کلیه داوطلبان آزمون ورودی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی سال ۱۳۷۴، تعداد کل افراد این جامعه ۱۷۳ نفر بودند که ۱۲۳ نفر آنها زن و بقیه مرد بودند. اطلاعات بدست آمده از کل جامعه مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفته است. نظر به اینکه از کلیه داوطلبانی که مورد مطالعه قرار گرفتند، نمونه‌گیری انجام نشد.

ابزارگردآوری اطلاعات:

در این پژوهش از پرسشنامه‌ایی که شامل ۱۵ سؤال بود استفاده شد. این پرسش‌ها در مورد علل شرکت داوطلبان آزمون ورودی کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و تعیین نحوه آشنائی آنان با رشته مذکور و همچنین میزان علاقه‌مندی آنها به رشته کتابداری، با در نظر گرفتن عوامل دیگری مانند سن، جنس، شغل و رشته کارشناسی داوطلبان و بررسی تأثیر آنها در انگیزش انتخاب رشته تهیه گردید.

این پرسشنامه روز توزیع کارت ورودی بین داوطلبان شرکت‌کننده در آزمون توزیع شد و در همان روز و محل جمع‌آوری گردید. در کل از ۱۷۳ پرسشنامه توزیع شده، تمامی آنها برگردانده شد که مورد تجزیه و تحلیل آماری قرار گرفتند.

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها:

در این پژوهش از آزمون آماری مجذور کای ($\chi^2 = \text{chi - Square}$) جهت تجزیه و تحلیل داده‌های موجود استفاده شد.

نتایج:

بر اساس یافته‌های این پژوهش نتایج ذیل به دست آمده است:
 ۴۳/۵٪ از داوطلبان آزمون به علت ادامه تحصیل در مقطع بالاتر، ۲۶/۲٪ به علت علاقه به کتاب و ۲۳/۵٪ به علت پیشرفت شغلی به ترتیب اولویت در آزمون مزبور شرکت داشتند (جدول شماره ۱).

در جدول شماره (۱)، داوطلبان مورد بررسی بر حسب علت‌هایی که در انتخاب رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی براساس اولویت ذکر نموده‌اند، گروه‌بندی شده‌اند.

جدول شماره ۱: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش بر حسب علت انتخاب رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی براساس اولویت

جمع	راحتی و		واشین سابقه‌کار		لذت بردن از کار		علاقه به مطالعه		علاقه به کتاب		شناخت قبلی از		پیشرفت نظمی		ادامه تحصیل در		علت انتخاب رشته
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱۰۰	-	۰/۵	۱	۱/۵	۲۲	۱۲/۸	۲۵	۱۵/۸	۲۷	۷/۶	۱۳	۲/۷	۸	۲۲/۵	۷۳	۷۳	ترتیب اولویت
۱۰۰	۳/۸	۵	۵	۱۳/۸	۲۲	۲۰/۰	۳۲	۲۶/۶	۲۲	۶/۸	۱۱	۱۷/۵	۲۸	۹/۳	۱۵	۱۵	اولین اولویت
۱۰۰	۲/۰	۵	۸	۱۹/۵	۲۲	-	-	۱۷/۰	۲۱	۱۲/۸	۱۵	۲۳/۵	۲۹	۱۷/۰	۲۱	۲۱	دومین اولویت
																	سومین اولویت

همانگونه که جدول شماره (۱) نشان می‌دهد، سه علت اصلی انتخاب رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی توسط داوطلبان مورد بررسی به ترتیب اولویت عبارتند از: ادامه تحصیل در مقطع بالاتر، علاقه به کتاب و پیشرفت شخصی

۱۷/۱٪ شرکت‌کنندگان در آزمون زن و بقیه مرد بودند. این بررسی نشان می‌دهد که ۲۸/۵٪ پاسخ‌دهندگان از طریق دانشگاه و استادان، ۱۷/۴٪ از طریق دوستان، ۱۱/۸٪ از طریق فارغ‌التحصیلان رشته کتابداری، ۱۰/۰٪ از طریق مدیران و مسئولان دانشکده کتابداری و ۱۰٪ از طریق وسایل ارتباط جمعی با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی آشنا شده و ۱۰٪ هم بدون شناخت قبلی در آزمون شرکت نموده بودند. (جدول شماره ۲)

در جدول شماره (۲) داوطلبان مورد بررسی از نظر نحوه آشنائی شان با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی گروه‌بندی شده‌اند.

جدول شماره ۲: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش برحسب نحوه آشنایی با

رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

درصد	تعداد	نحوه آشنایی
۲۸/۵	۴۶	دانشگاه و استادان
۱۷/۴	۲۸	دوستان
۱۱/۸	۱۹	فارغ‌التحصیلان رشته کتابداری
۱۰/۰	۱۷	مدیران و مسئولان دانشکده کتابداری
۱۰/۰	۱۶	وسایل ارتباط جمعی
۷/۴۵	۱۲	خانواده
۳/۷	۶	شرکت در دوره‌های کوتاه‌مدت
۰/۶	۱	مشاوره با مشاوران دانشکده
۱۰/۰	۱۶	عدم آشنائی
۱۰۰	۱۶۱	جمع

پاسخ نداده: ۱۲ نفر

جدول شماره (۲) نشان می‌دهد که بیشترین نسبت (۲۸/۵ درصد) پاسخ‌دهندگان از طریق دانشگاه و استادان و کمترین نسبت (۰/۶ درصد) از طریق مشاوره با مشاوران دانشکده با این رشته آشنا شده‌اند. لازم به ذکر است که چند نفر از پاسخگویان به بیش از یک گزینه پاسخ داده بودند که اولین اولویت پاسخ‌گو در جدول فوق گنجانده شده است.

این بررسی نشان می‌دهد که ۴۳/۹٪ داوطلبان آزمون، سطح شناخت و آگاهی خود را نسبت به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در حد متوسط، ۳۰/۶٪ در حد زیاد و ۱۰/۹٪ در حد بسیار زیاد گزارش نموده بودند. (جدول شماره ۳)

در این تحقیق داوطلبان مورد بررسی از نظر سطح شناخت و آگاهی‌شان نسبت به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی گروه‌بندی شده‌اند و جدول شماره (۳) توزیع فراوانی این گروه‌ها را نشان می‌دهد.

جدول شماره ۳: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش برحسب شناخت و آگاهی نسبت به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی

درصد	تعداد	شناخت و آگاه
۱/۷	۳	هیچ
۴/۰	۷	بسیار کم
۸/۷	۱۵	کم
۴۳/۹	۷۶	متوسط
۳۰/۶	۵۳	زیاد
۱۰/۹	۱۹	بسیار زیاد
۱۰۰	۱۷۳	جمع

جدول شماره (۳) نشان می‌دهد که ۴۳/۹ درصد شرکت‌کنندگان در آزمون سطح شناخت و آگاهی خود را نسبت به رشته کتابداری در حد متوسط گزارش نمودند.

در این بررسی بین میزان علاقه داوطلب به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و محل فارغ‌التحصیلی، نوع مدرک کارشناسی (پیوسته یا ناپیوسته)، سن، جنسیت و شغل ارتباطی وجود نداشت.

این بررسی نشان می‌دهد که بین میزان علاقه داوطلب به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و رشته کارشناسی رابطه معنی‌داری وجود دارد. (۰/۰۲۵) $P =$ (جدول شماره ۴)

جدول شماره (۴) توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش را برحسب علاقه به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و رشته کارشناسی نشان می‌دهد.

جدول شماره ۴: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش برحسب علاقه به رشته کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی و رشته کارشناسی

جمع	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		هیچ		میزان علاقه	رشته کارشناسی
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد		
۴۱/۰	۶۶	۴۵/۴	۳۰	۳۷/۸	۲۵	۱۳/۶	۹	۳/۰۳	۲	-	-	-	-	کتابداری
۱۸/۶	۳۰	۳۳/۳	۷	۴۰/۰	۱۲	۲۶/۶	۸	-	-	-	-	۱۰/۰	۳	پرستاری
۱۲/۴	۲۰	۳۵/۰	۷	۴۵/۰	۹	۲۰/۰	۴	-	-	-	-	-	-	زبان انگلیسی
۵/۰	۸	-	-	۳۷/۵	۳	۵۰/۰	۴	-	-	-	-	۱۲/۵	۱	مادامی
۴/۳	۷	-	-	۷۱/۴	۵	۲۸/۵	۲	-	-	-	-	-	-	ادبیات فارسی
۱۸/۶	۳۰	۱۳/۳	۴	۷۰/۰	۲۱	۱۳/۳	۴	-	۰/۴	۱	-	-	-	سایر رشته‌ها ^۱
۱۰۰	۱۶۱	۲۹/۸	۴۸	۴۶/۵	۷۵	۱۹/۲	۳۱	۱/۲۴	۲	۰/۶۲	۱	۲/۴۸	۴	جمع

پاسخ نداده: ۱۲ نفر

منظور از سایر رشته‌ها، صاحبان رشته‌هایی هستند که تعداد افراد آنها در پاسخ به سؤال میزان علاقه به رشته کتابداری، کمتر از ۷ نفر بوده‌اند.

همانطور که در جدول شماره (۴) ملاحظه می‌شود، ۴۱ درصد پاسخ‌دهندگان، دارای رشته کارشناسی کتابداری بوده‌اند که ۸۳/۲ درصد از این افراد میزان علاقه خود را به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در حد زیاد و بسیار زیاد ذکر نموده‌اند.

- جهت اندازه‌گیری میزان همبستگی بین میزان علاقه و رشته کارشناسی از آزمون X^2 استفاده شد و معلوم گردید که بین میزان علاقه و رشته کارشناسی همبستگی وجود دارد.^(۱)

$$(X^2 = 10/8 \text{ و } df = 4, P = 0/025)$$

جهت انجام آزمون X^2 با تغییراتی در جدول شماره (۴)، مقدار X^2 براساس یک جدول دو ستونی و ۵ سطری محاسبه شد.

این بررسی همچنین نشان می‌دهد که بین میزان شناخت و آگاهی و میزان علاقه داوطلب رابطه معنی‌داری وجود دارد ($P = 0/013$) (جدول شماره ۵)

جدول شماره (۵) توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش را برحسب علاقه به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی و شناخت و آگاهی با این رشته نشان می‌دهد.

جدول شماره ۵: توزیع فراوانی جامعه مورد پژوهش برحسب علاقه به رشته کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی و شناخت و آگاهی

جمع درصد	بسیار زیاد		زیاد		متوسط		کم		بسیار کم		هیچ		میزان علاقه شناخت و آگاهی
	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	تعداد	درصد	
۱/۷	۳	۳/۴	-	-	۱	۳/۲	-	-	-	-	-	-	هیچ
۴/۰	۷	-	۲	۲/۵	۲	۶/۴	۱	۲۵/۰	۱	۱۰۰/۰	۱	۱۰۰/۰	بسیار کم
۸/۷	۱۵	۳/۴	۲	۱۲/۸	۲	۶/۴	۱	۲۵/۰	-	-	-	-	کم
۴۳/۹	۷۶	۲۷/۵	۱۶	۵۳/۸	۱۸	۵۸/۰	-	-	-	-	-	-	متوسط
۳۰/۶	۵۳	۴۳/۱	۲۵	۲۵/۶	۶	۱۹/۳	۲	۵۰/۰	-	-	-	-	زیاد
۱۱/۰	۱۹	۲۲/۴	۱۳	۵/۱۲	۲	۶/۴	-	-	-	-	-	-	بسیار زیاد
۱۰۰	۱۷۳	۳۳/۵	۵۸	۴۵/۰	۷۸	۱۷/۹	۴	۲/۳	۱	۰/۵۷	۱	۰/۵۷	جمع

همانطور که جدول شماره (۵) نشان می‌دهد، ۶۵/۵ درصد شرکت‌کنندگانی که میزان شناخت خود را نسبت به رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی در حد زیاد و بسیار زیاد ذکر کرده‌اند، دارای میزان علاقه‌ای در حد بسیار زیاد بوده‌اند. - جهت اندازه‌گیری همبستگی بین میزان علاقه و شناخت و آگاهی از آزمون X^2 استفاده شد. نتایج نشان دادند که رابطه معنی‌داری بین میزان علاقه و شناخت و آگاهی وجود دارد.

$$(X^2 = ۱۷/۶۷ \text{ و } df = ۵, P = ۰/۰۱۳)$$

- جهت انجام آزمون X^2 ، در جدول شماره (۵) محاسبه براساس یک جدول ۲ ستونی و ۵ سطری انجام شد.

بحث و نتیجه گیری

در تحقیقاتی که تاکنون در مورد علل مختلف انتخاب رشته کتابداری در بین داوطلبان و دانشجویان این رشته صورت گرفته نتیجه گیری نسبتاً مشابهی گزارش شده است. به هر حال دستاوردهای حاصله از این مطالعه که سه علت عمده انتخاب رشته کتابداری و اطلاع رسانی پزشکی را توسط داوطلبان این رشته در مقطع کارشناسی ارشد به ترتیب اولویت، ادامه تحصیل در مقطع بالاتر، علاقه به کتاب و پیشرفت شغلی، نشان می دهد با نتیجه بدست آمده از تحقیق ساندهو، آر. ک^۱ و ساندهو، اچ^۲ در سال ۱۹۷۱ که تفرشی (۱۳۷۳) در تحقیق خود نیز به آنها اشاره کرده است، مشابهت فراوانی دارد (۵). این پژوهشگران در پژوهش خود به این نتیجه رسیده بودند که کسانی که مدارک عالی در این رشته را کسب کردند، دارای هدفی متفاوت بوده و کار در کتابخانه برای آنان جالب نیست و فقط برای گرفتن تخصص در این رشته و پیشرفت شغلی اقدام نموده بودند.

از طرفی واکاری^۳ (۱۹۷۹) که در زمینه علت انتخاب رشته کتابداری توسط ۷۳۳ نفر داوطلب بررسی کرده بود به این نتیجه دست یافت که علت اصلی انتخاب این رشته علاقه زیاد داوطلبان به حرفه کتابداری بود (۶) که با نتیجه بدست آمده در این تحقیق متفاوت است، زیرا همانگونه که ذکر گردید در این پژوهش علت اصلی انتخاب رشته ادامه تحصیل در مقطع بالاتر بوده است.

در تحقیق دیگری توسط دیوئی^۴ (۱۹۸۵) که تفرشی (۱۳۷۳) در تحقیق خود به وی اشاره نموده است، مهمترین دلایل ارائه شده برای انتخاب رشته کتابداری به ترتیب اولویت عبارت بودند از: تأثیر کتابداران فارغ التحصیل این رشته، تأثیر دانشجویان شاغل به تحصیل در دانشکده کتابداری و اطلاع رسانی، شرکت در دوره های کوتاه مدت کتابداری، نقش مدیران مسئولان دانشکده کتابداری و

1- Sandhu, R. K.

2- Sandhu, H.

3- Vakkari

4- Dewey, Barbara

اطلاع‌رسانی در معرفی این رشته و مشاوره با مشاوران دانشکده (۷). بررسی فوق به لحاظ دلایل انتخاب رشته با آنچه که در مطالعه حاضر حاصل گردیده، تفاوت‌های عمده‌ای دارد ولی در عین حال مؤید این نظریه است که دانشجویان قبل از انتخاب رشته، چقدر از رشته‌اش شناخت و آگاهی داشته و این آگاهی توسط چه کسانی به وی داده شده است، به نحو بارزی می‌تواند در انتخاب رشته مؤثر باشد. نتیجه‌های حاصل از این مطالعه نشان داد که نحوه آشنائی داوطلبان با رشته کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی به ترتیب اولویت عبارت بودند از:

تأثیر به سزای دانشگاه و استادان در آشنائی داوطلبان با این رشته، تأثیر دوستان داوطلبان، تأثیر فارغ‌التحصیلان رشته کتابداری در آشناسازی داوطلبان با رشته کتابداری، تأثیر راهنمایی مدیران و مسئولان دانشکده کتابداری و وسایل ارتباط جمعی.

مقایسه نتایج فوق با نتایجی که دیوئی (۱۹۸۵) بدست آورده است، به خوبی نقش فارغ‌التحصیلان و دانشجویان این رشته را در معرفی رشته کتابداری به داوطلبان نشان می‌دهد.

در تحقیق‌های انجام شده در ایران نیز نتیجه‌ها متفاوت و مشابهی به دلیل انجام تحقیق در مقاطع مختلف تحصیلی وجود دارد. تفرشی (۱۳۷۳) مهمترین عامل انتخاب رشته کتابداری را که در مقطع کارشناسی بررسی کرده، رتبه آزمون داوطلب ذکر نموده است. بدیهی است که در مقطع کارشناسی ارشد به علت عدم دخالت رتبه آزمون در انتخاب رشته، علت انتخاب رشته نیز متفاوت است، چنانچه در این مطالعه مشاهده می‌شود.

در تحقیق دیگری اخترپور (۱۳۷۴) به این نتیجه دست یافت که ۳۹/۷٪ فارغ‌التحصیلان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی برای کسب مدرک تحصیلی بالاتر و ۲۷/۴٪ به خاطر علاقه به کار در کتابخانه به تحصیل در دوره کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع‌رسانی پرداخته بودند.

فهرست منابع

- ۱- اخترپور، محسن (۱۳۷۴) بررسی وضعیت اشتغال فارغ التحصیلان کارشناسی ارشد کتابداری و اطلاع رسانی دانشگاه‌های دولتی مستقر در تهران از سال ۱۳۶۸ تا ۱۳۷۲. پایان‌نامه فوق لیسانس، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- ۲- استوانی، نسرین دخت (۱۳۶۳). بررسی انگیزه انتخاب حرفه پرستاری و تعیین میزان رضایت شغلی پرستاران در بیمارستانهای آموزشی تهران، پایان‌نامه فوق لیسانس، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- ۳- تفرشی، شکوه (۱۳۷۳). بررسی عوامل مؤثر در انگیزش انتخاب رشته دانشجویان رشته کتابداری مقطع کارشناسی. پایان‌نامه فوق لیسانس، دانشگاه علوم پزشکی ایران.
- ۴- مزلو، آبراهام، اج. (۱۳۶۹). انگیزش و شخصیت. ترجمه احمد رضوانی، مشهد: انتشارات آستان قدس رضوی.
- 5- Dewey, Barbara, I. 1985. Selection of Librarian as a Career: implications of recruitment. *Journal of education for Library and information Science*. (12): 16-24
- 6- Sandhu, R. K; Sandhu H. 1971. Job Perception of university Librarians and Library students. *Canadian Lib. Journal* 28(6): 446-52.
- 7- Vakkari, P. (1979). One cannot drift into Librarian ship (Abs). *Kirjastorehi*, 72(10), 433-435